

*Автор: Трилевська К. М.
5 курс, група АДЕТ_К10маг*

КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ ГІБРИДНИХ ТА ЦИФРОВИХ БІБЛІОТЕК

В останні роки розвиток наукових бібліотек в Україні здійснюється з урахуванням Національної програми інформатизації, яка проголосила в якості одного з головних напрямків розвитку бібліотечної сфери інтеграцію бібліотечно-інформаційних ресурсів на всіх рівнях.

Говорячи про "бібліотечно-інформаційні ресурси", ми розглядаємо наявні в бібліотеках фонди першоджерел і компоненти довідково-пошукового апарату (ДПА) - каталоги, покажчики та ін. В останні роки склад фондів і ДПА істотно змінився:

а) бібліотечні фонди - більшу частину складають первинні інформаційні документи на електронних носіях;

б) довідково-пошуковий апарат - поряд із традиційними картковими каталогами і паперовими покажчиками, велику роль відіграють електронні пошукові системи, які згодом цілком замінять традиційні засоби пошуку.

Крім того, сучасні пошукові системи дозволяють користувачам бібліотеки здійснювати пошук цікавлячих їх джерел за межами "свого" бібліотечного фонду, тобто у фондах "світової віртуальної бібліотеки", а в багатьох ситуаціях, знайшовши у віртуальному каталозі адресу документа, переглянути (або замовити) і сам документ. По суті, ми маємо справу з так званою "гібридною бібліотекою", у якій поєднуються елементи традиційної електронної бібліотеки.

Поява гібридних бібліотек більшою мірою залежить від культурних зрушень, ніж від технологічного прогресу, вона є цілком прийнятною моделлю еволюції традиційної бібліотеки. Термін "гібридна бібліотека" увійшов до професійного глосарію бібліотечних працівників за останні три роки. Його використовують для означення проміжної ланки на шляху повного переходу до цифрових бібліотек.

Цифрова бібліотека - це система інформаційних послуг, в межах якої усі інформаційні ресурси існують в електронній формі, придатній для обробки на комп'ютері, а функції отримання, збереження, захисту, поновлення, доступу та перегляду інформації здійснюються шляхом застосування цифрових технологій. Послуги цифрової бібліотеки не обмежуються наданням інформації у текстовому форматі; скажімо, аудіо, візуальні та відео ресурси також можуть бути представлені у цифровому вигляді.

Цифрова бібліотека здатна поширювати інформацію в межах мережі, і у такий же спосіб користувачі можуть здійснювати її відбір. Серед переваг цифрової бібліотеки слід назвати зменшення обсягів інформації, що зберігається; нижчий рівень зношеності матеріалів; здатність одночасно надавати кільком користувачам одну й ту саму інформацію; можливість доступу до матеріалів з дому, офісу або з інших місць поза межами бібліотеки, нарешті, наявність реального потенціалу для підвищення економічної ефективності.

В автоматизованій бібліотеці робочі механізми спрямовані на обробку нецифрової інформації, а основна увага зосереджується на місцевому фонді. В гібридній бібліотеці можна побачити співіснування традиційних та цифрових фондів, а також можливість цілком необмеженого географічного доступу до розташованих подекуди цифрових ресурсів, для отримання яких бібліотека надає мережевий шлюз.

Сучасний користувач зараз змушений працювати у гібридному середовищі, вдаючись до паралельно існуючих у електронному та паперовому вигляді матеріалів.

Дехто буде вважати, що електронна бібліотека - це будь-яка бібліотека з названими ресурсами, і що не слід її плутати з цифровою бібліотекою, оскільки необхідною додатковою передумовою існування цифрової бібліотеки є робоча система телекомунікації.

Однією з ключових особливостей цифрової бібліотеки є те, що місцезнаходження необхідної інформації може бути значно віддаленим від точки доступу, причому, розташовуватись у кількох різних місцях. Це означає, що місцем доступу до інформації не обов'язково має бути традиційна бібліотечна будівля: це може бути комп'ютер за межами бібліотеки.

Бібліотекарі вважають, що потенційно виникає можливість вирішувати проблеми доступності інформації через Інтернет за допомогою тематичних шлюзів, який забезпечить доступ до ресурсів Інтернет, визначених та відібраних компетентними працівниками бібліотеки і згрупованих за академічною тематикою. Оскільки ці ресурси надаються безпосередньо користувачеві, пильну увагу почали привертати питання кадрового забезпечення цифрових та електронних бібліотек.

Усі послуги мають бути максимально зрозумілими для користувачів. Гібридна бібліотека вимагає надання лише базової підтримки, оскільки користувачі мають навчитись управляти інтерфейсом веб-мережі під час проходження навчального курсу. Крім того, бібліотека сама повинна розробити навчальні програми і особу увагу в межах програми необхідно приділити створенню зручного інтерфейсу, а саме звернути увагу на питання доступності до ресурсів, практичним заняттям, консультаціям в класі.

Зважаючи на нинішній стан справ, підготовка користувачів є надзвичайно доцільною, враховуючи постійне зростання технічних можливостей бібліотек; користувачі також потребуватимуть знань у плані оцінки важливості електронних ресурсів відділу ЕПП.

На мій погляд, гібридну бібліотеку слід розглядати як бібліотеку майбутнього, як прагнення чогось більшого, ніж просто безперервного доступу до традиційної та електронної інформації з метою надання

користувачам більш насиченого інформаційного середовища.

Робота виконана під керівництвом ст. викл. Чикунова П. О.